

11.07.2023

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

GÜNLÜK BASIN ÖZETLERİ

**11 Temmuz 2023
Salı**

RESMÎ GAZETE’DE BUGÜN

11 Temmuz 2023 Salı

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

YÖNETMELİKLER

- Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Personelinin Yetiştirilmek Amacıyla Yurt Dışına Gönderilmesi Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Nadir Toprak Elementleri Araştırma Enstitüsü Hizmet Birimlerinin Görev ve Yetkileri Hakkında Yönetmeliğin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik
- Nadir Toprak Elementleri Uzmanlığı Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik
- Türkiye Atom Enerjisi Kurumu Atom Enerjisi Komisyonu Çalışma Esasları Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik
- Türkiye Atom Enerjisi Kurumu Başkanlığı Mal ve Hizmet Üretimi ve Yayın Gelirleri Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik
- Türkiye Atom Enerjisi Kurumu Danışma Kurulunun Teşkilî ve Çalışma Esaslarına Dair Yönetmeliğin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik
- Türkiye Atom Enerjisi Kurumu Nükleer Araştırma, Eğitim Merkezleri Kuruluş ve Çalışma Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik
- Türkiye Atom Enerjisi Kurumu Personeli Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik
- KTO-Karatay Üniversitesi Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği

TEBLİĞLER

- Doğrudan Temin Yöntemiyle Yapılacak Alımlara İlişkin Tebliğ
- Kamu İhale Genel Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ

YARGI BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ KARARLARI

- Anayasa Mahkemesinin 18/5/2023 Tarihli ve E: 2023/27, K: 2023/100 Sayılı Kararı
- Anayasa Mahkemesinin 18/5/2023 Tarihli ve E: 2023/41, K: 2023/102 Sayılı Kararı

Arpa ve buğday ölü fiyatına gidiyor!

Çiftçi, artan girdi maliyetleri ve yaşanan yüksek enflasyona rağmen bin bir zahmetle ürettiği buğday ve arpayı geçen yılki fiyata bile satamıyor.

Sadettin İnan

Yağışlardan dolayı bereket fışkıran tarlalarda çiftçi resmen kan ağlıyor. Acilen piyasa fiyatlarının TMO alım fiyatına yükselmesi için hububat alımında sanayici ve tüccarı teşvik edecek politikaların hayata geçirilmesi gerekiyor.

85 milyonun gıda arzını yakından ilgilendiren buğday gibi stratejik bir üründe yaşanan yangın çiftçiye yakıp kavururken, bu yangını söndürmekle görevli başta Tarım ve Orman Bakanlığı olmak üzere Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Ticaret Bakanlığı üç maymunu oynayarak, bütün sorumluluk hiçbir karar alıcı yetkisi bulunmayan TMO'ya yüklenmiş durumda.

AŞIRI TALEPTEN DOLAYI RANDEVU SİSTEMİ İFLAS ETMİŞ DURUMDA

Nisan ayının sonuna kadar yapılan öngörüsüz buğday ve arpa ithalatı artı, sanayici ve tüccarın finansmana ulaşamaması ve kredi maliyetlerinin çok yüksek olmasından dolayı çiftçinin ürettiği buğday ve arpa elinde kaldı. Sanayici ve tüccar, büyük bir fırsatçılık yaparak çiftçinin elindeki ürününü ölü fiyatına alırken, TMO'da da aşırı talepten dolayı randevu sistemi iflas etmiş durumda.

Buğday üretiminde çiftçiye büyük zulüm! Bu yıl yağışlardan dolayı verimli bir hasat geçiren çiftçi, artan ürün bolluğuna sevinemedi. Verim artışı ve ürün bolluğu çiftçiye gelir artışı olarak değil, zulüm olarak geri döndü. Hububat hasadıyla birlikte bereket fışkıran tarlalar adeta yangın yerine dönerken, bu yangını söndürmekle sorumlu başta Tarım ve Orman Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Ticaret Bakanlığı çiftçiyi kaderine terk etmiş durumda.

BÜTÜN SORUMLULUK HİÇBİR KARAR ALICI YETKİSİ BULUNMAYAN TMO'YA YÜKLENMİŞ DURUMDA

Hububat hasadında yaşanan yangının, sadece çiftçi boyutu değil, 85 milyonun gıda arzı başta olmak üzere, tarımsal üretim, imalat, ihracat, ithalat ve tüketici boyutu ile ülke ekonomisi için devasa bir önemi bulunmasına rağmen yaşanan sorun sadece bir genel müdürlüğün (TMO) üzerine yıkılarak çözüm bulunmaya çalışılıyor. TMO'nun karar alıcı bir kurum olmamasına rağmen bütün sorumluluğun genel müdürlüğün üzerine yıkılarak karar alıcı bakanlıkların (Tarım Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı) üç maymunu oynaması, Türkiye'nin tarımsal üretimini büyük bir tehlikeye atıyor.

CUMHURBAŞKANI ERDOĞAN'IN AÇIKLADIĞI ALIM FİYATI PİYASADA İŞLEMİYOR!

Hububat alım fiyatı 6 Haziran'da Cumhurbaşkanı Erdoğan tarafından açıklanmıştı. Buna göre ekmeklik buğday 8 bin 250 lira artı bin lira primle birlikte 9 bin 250 lira, arpa alım fiyatı da 7 bin lira artı 500 lira prim ile birlikte 7 bin 500 lira olacaktı. Ancak sanayici ve tüccarın çiftçiden bu fiyattan ürün almaması, bütün taleplerin TMO'ya yönelmesine neden olurken, TMO'nun da bu taleplere yetişememesinden dolayı, bereket fışkıran tarlalardan çiftçi feryatları yükselmeye başladı.

ÖNGÖRÜSÜZ İTHALAT VE TEŞVİK POLİTİKASI ORTAYA KONMAMASI ÇİFTÇİYİ FIRSATÇILARIN ELİNE TESLİM ETTİ!

Yaşanan sorunların başında öngörüsüz bir şekilde Nisan ayının sonuna kadar uygulanan ithalat politikası gelirken, sanayici, tüccar ve zahireciyi TMO alım fiyatından piyasadan ürün alacak bir teşvik politikasının geliştirilmemesi de çiftçiye büyük bir darbe vurdu.

TMO'NUN HUBUBAT SATIŞ FİYATI DA TARLADA YAŞANAN YANGINI SÖNDÜRMEDİ!

Ekmeklik buğdayda TMO alım fiyatı prim hariç 8 bin 250 lira olarak açıklanmasına rağmen, çiftçi ürünü piyasada 5 bin 500 lira ile 6 bin 500 lira arasında satabilirken, prim hariç 7 bin lira olarak açıklanan arpayı da 5 bin ile 5 bin 500 liraya ancak satabiliyor. Mazot, gübre ve işçilik maliyetleri artarken, çiftçinin ürününü geçen yılki fiyata bile satamaması tarımda yaşanan acı çelişkiyi gözler önüne seriyor.

Enflasyonla mücadele kapsamında TMO'nun yakın bir döneme kadar uyguladığı indirimli ürün satışı, sanayici, tüccar ve zahireciyi bu yıl da büyük bir beklentinin içine

soktu. TMO'nun aldığı ürünleri indirimli bir şekilde zararına piyasaya satacağı beklentisinden dolayı, un ve makarna sanayicisi çiftçinin ürününü gerçek değerinden almayarak fırsatçılığa kapı aralandı.

TMO'NUN TEK BAŞINA SATIŞ FİYATI AÇIKLAMASI SORUNU ÇÖZMEDİ. ACİLEN SANAYİCİ VE TÜCCARI TEŞVİK EDECEK POLİTİKALAR ORTAYA KONMALI!

TMO'nun, piyasadaki indirimli ürün satılacak beklentisini kırmak için açıkladığı hububat satış fiyatı da tarlalarda yaşanan yangını söndürmedi. TMO, 2023/24 satış sezonunda makarnalık buğdayı 10 bin 200 TL/ton, ekmeklik buğdayı 9 bin 350 TL/ton ve arpayı ise 7 bin 725 TL/tondan piyasaya satacağını açıkladı. TMO'nun satış fiyatının, alım fiyatının üstünde açıklanması bile piyasada düşük olan fiyatların TMO alım fiyatı seviyesine gelmesine hiçbir katkısı olmadı, sanayici ve tüccar yine çiftçiden ucuz fiyattan ürün almaya devam ediyor.

Peki, TMO'nun alım fiyatının üstünde satış fiyatı açıklamasına rağmen piyasada fiyatlar neden yükselmedi, çiftçi ürününü zararına neden satmak zorunda kalıyor? Burada öncelikle sanayicinin yaşanan ekonomik krizden dolayı finansmana ulaşamaması ve finansman maliyetlerinin de çok yüksek olmasından dolayı TMO'nun tek taraflı açıkladığı satış fiyatı yaşanan sorunu çözmeye yeterli olmadı.

TARIM BAKANLIĞI, TARLADA YAŞANAN YANGINA NEDEN DUYARSIZ?

Bu noktada Tarım ve Orman Bakanlığı ile Hazine ve Maliye Bakanlığının, acilen sanayiciye hububat alımlarında uygun faiz oranları ile kredi imkânı getirilmesi yönünde bir teşvik uygulamasını hayata geçirmesi gerekirken, nedense bu konuda bir çözüm ortaya konmaması tarlada çiftçinin yaşadığı yangını daha da büyüttü.

Çiftçinin yükselen feryadına rağmen Tarım ve Orman Bakanlığının bu konuda hiçbir çözüm ortaya koymaması, yaşanan bütün sorunun çözümü noktasında bütün sorumluluğun karar alıcı konumunda bulunmayan TMO'ya yüklenmesi buğday gibi stratejik bir ürünün üretiminin nasıl bir tehlikeye atıldığını gözler önüne seriyor.

TARIMDA PLANLI ÜRETİM ÇALIŞMASI YAPAN BAKANLIK, BUĞDAY VE ARPA ÜRETİMİNİ BÜYÜK BİR TEHLİKEYE ATIYOR!

Tarım ve Orman Bakanlığının, bir tarafta 'tarımda planlı üretim' kapsamında 81 tarım il müdürü ile toplantı yaparken, diğer tarafta Türkiye genelinde buğday ve arpa ekili geniş bir alanda yaşanan yangına karşı üç maymunu oynayarak, buğday, arpa üretimini büyük bir tehlikeye atması, tarım politikalarında yaşanan acı çelişkiyi ortaya koyuyor.

TÜİK'İN SİKERLİĞİNİ YAPAN TZOB BAŞKANI DA ÇİFTÇİNİN FERYADINA DUYARSIZ!

Çiftçinin en örgütlü meslek kuruluşu olan Türkiye Ziraat Odaları Birliğinin de buğday ve arpada çiftçinin feryadına karşı duyarsız kalması, tepkilere neden olurken, çiftçinin ne kadar sahipsiz olduğunu da gözler önüne seriyor. Her ay TÜİK'in spikerliğini

yaparak aylık üretici market fiyatları ile aylık ve yıllık girdi fiyatlarındaki değişimle ilgili açıklama yapan TZOB Başkanı Şemsi Bayraktar'ın hasatla birlikte Türkiye genelinde yükselen çiftçinin feryadına karşı hiçbir açıklama yapmaması ve bir çözüm önerisi ortaya koymaması dikkat çekiyor.

HÜKÜMETE EN BÜYÜK DESTEĞİ VEREN ÇİFTÇİYE ÜVEY EVLAT MUAMELESİ!

Çiftçinin feryadını duymayan AKP hükümeti, seçimlerde Cumhur İttifakı'na en yüksek oy vererek destek veren çiftçi kesimini resmen seçimlerden sonra kendi kaderine terk etmiş durumda. Ancak hükümetin bu duyarsızlığı 85 milyon ülke insanının gıda güvenliğini de büyük bir tehlikeye atıyor.

ÇİFTÇİNİN, BORCUNDAN DOLAYI BEKLEMeye TAHAMMÜLÜ YOK!

TMO'nun, çiftçinin bütün ürününün alınacağını açıklaması ve alım noktaları ile günlük alım kapasitesinin artırılması da yaşanan soruna bir çözüm olmadı. Çünkü borcundan ve harcamalarından dolayı acil paraya ihtiyacı bulunan çiftçi, aşırı yığılmadan dolayı TMO'dan randevu da alamadığı için ürününü çaresiz bir şekilde öldüm fiyatına piyasada satmak zorunda kalıyor.

Batı Karadeniz sele teslim oldu tarımda hesap yeniden değişti

Batı Karadeniz'deki aşırı yağışlar tarım arazilerinde büyük bir hasara neden oldu. Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı çiftçilerin borçlarıyla ilgili ötelemenin devrede olacağını belirtirken uzmanlar fındık rekoltesinin düşeceğini söyledi.

Nesrin KOÇASLAN

Geçtiğimiz aylarda Şanlıurfa, Adıyaman; ardından Erzurum, Kars şimdi de Türkiye'nin kuzeyi Batı Karadeniz sele teslim oldu. Meteoroloji'nin uyarıları sonrası birçok ilde etkili olan sağanak yağışlar etkilenen kentlerde maddi hasarlara neden olurken, Samsun'da bir kişi sele kapılarak hayatını kaybetti.

Meteoroloji Genel Müdürlüğü'nden yapılan açıklamaya göre bazı bölgelere 200 kilogramın üzerinde yağış düştü. Şiddetli yağış nedeniyle dereler taştı, heyelanlar meydana geldi. Yağış ve heyelanlar nedeniyle, Bolu Dağı Tem Otoyolu'nun İstanbul istikameti ile Karadeniz Sahil Yolu ve Zonguldak-İstanbul Karayolu ulaşıma kapandı. Çorum, Bartın, Sakarya, Karabük, Düzce, Erzincan, Zonguldak'ta kuvvetli sağanak yağış nedeniyle kentlerde maddi hasar oluştu. Giresun'da etkili olan şiddetli yağış sebebiyle Ordu-Giresun arasındaki Abdal Deresi'nin debisi yükseldi.

Kastamonu'nun Cide ilçesinde, şiddetli yağış nedeniyle bazı evlerin giriş katlarını su bastı. Kentte dünden bu yana devam eden ve etkisini giderek artıran sağanak nedeniyle bazı vatandaşlar evlerinden tahliye edildi. Ordu'da yağmurlar sonucunda toplam 351 iş yeri selden etkilenirken, 32 konut ve 35 araçta maddi hasar oluştu.

Uzmanlar Batı Karadeniz'deki selin ardından Doğu Karadeniz için de uyarıda bulundu.

Yılmaz Tunç: Bartın'da 137 vatandaşımız kurtarıldı

Bartın'da açıklamalarda bulunan Adalet Bakanı Yılmaz Tunç hasarların giderilmesi için çalışmaların sürdüğünü belirterek, "Bu taşkınlar sebebiyle maddi hasarlarımız oluştu. Çok şükür, bu bölgede can kaybımız olmadı. Tesellimiz bu. Bartın'da 137 vatandaşımız helikopterler, botlar ve iş makineleri ile kurtarıldı. Özellikle hayvancılık yapan vatandaşlarımızın, hayvanlarının kurtarılmasıyla ilgili çalışmalar da gerçekleştirilmişti. İlçelerimizde ve beldelerimizde özellikle hasar meydana gelen köylerimiz var. 260 köyümüzün 155'inde hasar var" dedi.

Uraloğlu: 351 iş yeri konut bu felaketten etkilendi

Ordu'da incelemelerde bulunan Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Abdulkadir Uraloğlu, Devletin tüm kurumlarının seferber edildiğini, selin vurduğu şehirlerde çalışmaların aralıksız sürdüğünü belirterek, "Ordu ilimizde kapalı yolumuz bulunmuyor. Mevsim normallerinin üzerinde yağmur var. 200 kg kadar çıkan yağmurlar etkili oldu. 4 ilçemizle birlikte daha çok Altınordu ilçemiz etkilenmiş durumda" ifadelerini kullandı. Bakan Uraloğlu, "Şu ana kadar 351 iş yeri 34 konut bu felaketten etkilendi. 184 makine ve 216 personelle çalışmalarımız devam ediyor. Hasar tespit çalışmalarına da hızlıca başladık. Adeta teyakkuz halindeyiz" dedi.

Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı ise Düzce'de açıklamalarda bulundu. Bölgede bir can kaybının bulunmadığını ve hayvan telefleriyle ilgili majör bir sorun bulunmadığını söyleyen Yumaklı, alınması gereken tedbirlerle ilgili bilgi verdi. Yoğun yağışlarla ilgili planlanan çalışmaların bir kısmının deprem nedeniyle ötelendiğini ancak bundan sonra hızlandırılacağını belirten Yumaklı, Düzce'nin gündeminden sel ve taşkın konusunu çıkarmamız gerekir dedi.

Sel ve taşkınların ardından çiftçilere duyuru

Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı, yaşanan sel ve taşkınların ardından çiftçilerin Ziraat Bankası ve Tarım Kredi Kooperatifleri'ne olan borçlarıyla ilgili ekstra bir şey yapmalarına gerek yok. Bu konuda 2023'ün sonuna kadar geçerli olan Cumhurbaşkanı Kararnamesi olduğunu belirten Yumaklı, "Dolayısıyla bütün çiftçilerimizin üreticilerimizin, Tarım Kredi ve Ziraat Bankası kredileri ile ertelemelerini başvuru halinde yapmaları mümkün. Ekstra karar almaya gerek yok" dedi.

İklim Değişikliği Politika ve Araştırma Derneği Başkanı DR. BOZOĞLU: İklim değişikliği Türkiye'de daha çok hissediliyor

İklim Değişikliği Politika ve Araştırma Derneği Başkanı Dr. Bozoğlu, iklimin artık normal koşullardan bağımsız yepyeni bir düzenle hareket etmeye başladığının

görüldüğünü belirtti. Türkiye'nin iklim değişikliğinden etkilenen ülkelerin başında geldiğini, ülkenin farklı yerlerinde farklı iklim görüldüğünü dile getiren Bozoğlu, şunları söyledi: "Karadeniz Bölgesi'nde sel felaketleri yaşanırken İç Anadolu Bölgesi'nde bazen kuraklığın bazen ise soğuk havaların yaşandığını görüyoruz. Türkiye 3 tarafı denizlerle çevrili olduğu için iklim kriziyle etkileşen bütün konuları ne yazık ki yaşıyor.

Hem denizden kaynaklı hem de karasal iklimden kaynaklı sorunlar yaşanıyor. İklim krizi dünyada farklı etkiler gösterirken Türkiye'de bütün etkilerini gösterebiliyor. Denizlerde yükselme ve asitlenme, tür çeşitliliğinde azalma, orman yangınları, yağış haciminde değişme ve sel felaketleri Türkiye'de yaşanıyor. Bu, Türkiye'nin coğrafi yapısı ve konumundan kaynaklı."

Baki Remzi Suiçmez: "Alım fiyatları fındık rekoltesinde düşüşe göre belirlenmeli"

Batı Karadeniz'de etkili olan bu yağışların özellikle fındık hasatında rekolte düşüşüne yol açacağını belirten TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı Baki Remzi Suiçmez konuyla ilgili şunları söyledi: "Yaşanan selin ardından Tarım ve Orman Bakanlığı'nın hasar tespit çalışmaları devam ediyor. Özellikle dere yataklarının kenarındaki ekili arazilerde çok ciddi hasarların olduğunu söyleyebiliriz. Onun dışında özellikle fındık gibi ürünlerde rekolte azalışları gündeme gelecektir.

Dolu ve aşırı yağışların Karadeniz bölgesinde özellikle fındık rekoltesinde yaratacağı zararların şimdiden hesaplanıp ona göre alım fiyatı belirlenmesi gerekiyor." Bu yağışların tarımsal üretimi doğrudan etkilediğinin altını çizen Suiçmez, "Aşırı yağışların olumsuz etkilerinden çiftçileri korumak için tarım sigortalarının aktif hale getirilmesi gerektiğini söyledi.

Türkiye'nin yağış takviminde bir süredir 1 aylık bir kayma yaşandığına değinen Suiçmez, bu bilgiden yola çıkarak Türkiye'nin tarımsal ekim ve hasat takviminin güncellenmesinin, çiftçinin ekim ve hasadının buna göre tamamlanmasının bir zorunluluk olduğunun altını çizdi.

Karadeniz Tahıl Anlaşması'nda işler yolunda gitmiyor

Lavrov, Arap ortakların tüm tahıl ihtiyaçlarını karşılamaya hazır olduklarını söylerken, Karadeniz Tahıl Anlaşması için de umutsuz konuştu: "Var olmayan bir şeyin nasıl iyileştirileceğini bilmiyorum."

Rusya Dışışleri Bakanı Sergey Lavrov, Birleşmiş Milletler'in (BM) çabasına rağmen Karadeniz Tahıl Anlaşması'nın ülkesiyle ilgili kısmının uygulanmadığını söyledi.

Başkent Moskova'daki Rusya Dışışleri Bakanlığında "Rusya-Körfez Arap Ülkeleri İşbirliği Konseyi 6. Stratejik Diyalog Toplantısı" yapıldı.

Toplantıya Lavrov ile Bahreyn Dışışleri Bakanı Abdullatif ez-Ziyani, Umman Dışışleri Bakanı Bedr bin Hamed el-Busaidi, Suudi Arabistan Dışışleri Bakanı Faysal bin Ferhan, Katar Dışışlerinden Sorumlu Devlet Bakanı Sultan Bin Saad el-Murayhi ve Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) Devlet Bakanı Halife Şahin el-Marar ve Körfez İşbirliği Konseyi (KİK) Genel Sekreteri Casim Muhammed el-Budeyvi katıldı.

Lavrov, toplantı başlarken yaptığı konuşmada, söz konusu formatın oluşturulmasının üzerinden 12 yıl geçtiğini, bu süre boyunca stratejik diyalogun, önemli bölgesel ve küresel meselelerle ilgili görüş alışverişinde bulunmak, ülkeler arasında ekonomik ve insani işbirliğini geliştirmek için etkili bir mekanizma olarak kendisini kanıtladığını söyledi.

Rusya'nın Konseye üye ülkelerle çok yönlü ilişkisini geliştirmeye devam ettiğini belirten Lavrov, zorlu jeopolitik koşullara rağmen karşılıklı ticarette olumlu gidişatı

korumayı başardıklarını anlattı.

Lavrov, geçen yılın sonunda Rusya ile Konsey üyesi ülkeler arasındaki ticaret hacminin, bir önceki yıla göre yüzde 6 arttığına dikkati çekti.

Stratejik açıdan önemli Körfez bölgesi de dahil olmak üzere Orta Doğu'nun karşı karşıya bulunduğu tüm zorlukları müzakere edeceklerini belirten Lavrov, çok sayıda zorluk ve tehdide etkin şekilde karşı koymak adına bölgesel bir toplu güvenlik sistemi oluşturma konusuna değineceklerini söyledi.

"Körfez ülkeleriyle yapılan toplantı başkasına karşı değil"

Lavrov, daha sonra düzenlenen basın toplantısında yaptığı konuşmada da Rusya ile Körfez Arap Ülkeleri İşbirliği Konseyinin 2023-2028 dönemi için ortak bildiri ve eylem planının kabul edildiğini duyurdu.

Rusya ve Körfez ülkelerinin birbirlerine karşı tutumlarını dürüstçe ifade ettiklerini anlatan Lavrov, "Bugünkü toplantı, hiçbirimizin hiç kimseye karşı işbirliği yapmaya çalışmadığını doğruladı." dedi.

Lavrov, ne Rusya ne de Körfez ülkelerinin üçüncü taraflarla ilişkilerine karışmaya çalışmadığına dikkati çekerek, Rusya ile bu ülkeler arasındaki ilişkileri, "karşılıklı saygıya dayalı, birbirlerinin çıkarlarını gözetken, müzakere edilen herhangi bir konuya ortak yaklaşımlar konusunda fikir birliği oluşturma arzusuna dayalı dostane ortaklık" olarak nitelendirdi.

"Rusya, tahıl konusunda Arap ortakların ihtiyaçlarını karşılamaya hazır"

Rusya'nın tahıl konusunda Arap ortaklarının tüm ihtiyaçlarını karşılamaya hazır olduğunun altını çizen Lavrov, "Bugün Arap ortaklarımızın ek ihtiyaçları da dahil olmak üzere tüm ihtiyaçlarını karşılamaya hazır olduğumuzu söyledik. Bunun için hiçbir engel yok." ifadelerini kullandı.

Bir gazetecinin, Karadeniz Tahıl Anlaşması'nın şartlarının iyileştirilmesine yönelik sorusu üzerine Lavrov, bu anlaşmanın Rusya ile ilgili kısmının uygulanmadığını söyledi.

Birleşmiş Milletler yetkililerinin bu hususta inanılmaz çaba sarf ettiklerini uzun süredir işittiklerini belirten Lavrov, "Bu inanılmaz çabalar hiçbir sonuç getirmedi. Bu yüzden var olmayan bir şeyin nasıl iyileştirileceğini bilmiyorum." diye konuştu.

Lavrov, anlaşmanın Ukrayna ile ilgili kısmının ticari projeye dönüştüğünü savunarak, Ukrayna limanlarından ihraç edilen toplam tahıl hacminin yüzde 3'ten azının Dünya Gıda Örgütü listesinde yer alan en fakir ve muhtaç ülkelere gittiğini dile getirdi.

90 gün üstü TL mevduatı için yarış başlayabilir

Merkez Bankası, 90 gün üstü kur korumasız TL mevduata geçişlerde menkul kıymet hesabını 1,5 kat olarak alacak. Bankacılık sektöründe 90 gün üzeri vadeli TL mevduatta faizlerin yükselmesi beklenirken kurlardaki yükseliş nedeniyle uzmanlar bu adımın TL vadeli mevduatlarda çok büyük bir fark yaratmasını beklemiyor.

ŞEBNEM TURHAN

Merkez Bankası, Menkul Kıymet Tesisine İlişkin Uygulama Talimatı'nda değişikliğe gitti. Buna göre menkul kıymet tesisinde 3 aydan uzun vadeli kur korumasız TL mevduata geçişler TL mevduat hesaplamasında 1.5 kat olarak hesaplanacak. Bu hamlenin kur korumasız ve uzun vadeli mevduatı teşvik etmeye yönelik olduğunu belirten bankacılık sektörü kaynakları kur korumalı mevduattan çıkanların da dövize gitmek yerine uzun vadeli TL mevduata döndürülmesinin sağlanmasının amaçlandığını vurguladı. Kaynaklar bankacılık sektöründe 90 gün üzeri mevduat yarışı başlayabileceğini kaydetti. Sektör kaynakları buna rağmen kur korumalı mevduat veya kur korumalı mevduattan çıkışta dövize dönüş alternatif oluşturma konusunda bu hamlenin çok başarılı olamayabileceğini de dile getirdi.

Şu anda Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) Mayıs ayı verilerine göre toplam mevduatın TL mevduat 6 trilyon lira seviyesinde bulunuyor. Bu miktarın 1.07 trilyon lirası vadesiz TL mevduatta dururken 1 aya kadar vadeli TL mevduatta ise 1.02 trilyon lira tasarruf hesabı var. En çok tercih edilen 3 aya kadar vadeli TL

mevduatın büyüklüğü ise 2.01 trilyon lira seviyesinde. 6 aya kadar vadeli mevduatta vatandaşın 1.41 trilyon lirası, 1 yıla kadar vadelide 242 milyar lirası, 1 yıl ve üzeri vadede ise 245.7 milyar lirası bulunuyor.

Mevduatın yüzde 33,5'i 3 aya kadar vadede

Böylece tasarruflı arın yüzde 33,5'i 3 aya kadar vadeli mevduatta tutuluyor. 6 aya kadar vadeli TL mevduat toplam TL mevduatın yüzde 23,6'sını oluştururken, 1 yıla kadar vadeli TL mevduat yüzde 4, 1 yıl ve daha uzun vadeli TL mevduatın da toplam mevduattaki payı yine yüzde 4 seviyesinde.

3 aya kadar vadeli mevduat en fazla tercih edilen olduğu için bankacılık sektöründe de rekabetin en yoğun olduğu vade olarak öne çıkıyor. Merkez Bankası verilerine göre 30 Haziran itibarıyla 3 aya kadar vadeli TL mevduat faizi yüzde 38,45 seviyesinde bulunuyor.

Verilere göre 6 aya kadar vadeli TL mevduat faizi yüzde 27,56, 1 yıla kadar vadeli TL mevduat faizi yüzde 27,39 ve 1 yıldan daha uzun süreli TL mevduat faizi ise yüzde 17,68 seviyesinde. Merkez Bankası'nın bu hamlesinin ardından bankacılık sektörü kaynakları 90 günün üzeri her vadede faizlerde kısırdanma olabileceğini ve özellikle 6 aya kadar vadede daha fazla rekabet yaşanabileceğine dikkat çekti. Ekonomistler ise sektörde rekabet yaratsa da döviz kurlarındaki sert yükselişin devamı nedeniyle düz TL mevduatın kur korumalı mevduata veya KKM dönüşü dövize yönelinmesini önlemede çok büyük bir başarı sağlanacağı görüşünde değil.

KKM'nin kademeli küçültülmesine dönük bir adım

Gedik Yatırım Başekonomisti Serkan Gönençler, Merkez Bankası'nın yeni hamlesine yönelik "Yeni ekonomi yönetiminin sadeleştirme adımları kapsamında, kur korumalı mevduat sisteminin kademeli olarak küçültülmesi amacına dönük bir adım olarak görebiliriz. Kararla birlikte bankalar 3 aydan uzun vadeli mevduatlar için daha az menkul kıymet tesis edeceğinden, 3 aydan uzun mevduat faizlerinde göreceli olarak bir artış görülmesi beklenebilir" diye konuştu.

KKM 2.74 TRİLYON LİRAYA YÜKSELDİ

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) haftalık verilerine göre uzun bayram tatilinin olduğu 1.5 iş gününde kur korumalı mevduat hesapları 19 milyar 785 milyon lira artarak 2 trilyon 739 milyar 394 milyon liraya yükseldi. Böylece KKM büyüklüğü yeni tarihi zirvesine çıkmış oldu. KKM büyüklüğü kurlardaki artış nedeniyle dolar cinsinden ise geriledi. BDDK verilerine göre 27 Haziran haftasında KKM hacmi 106 milyar 65 milyon dolar oldu.

BDDK verilerine göre bankacılık sisteminde toplam mevduatlar da 11 trilyon 638,3 milyar dolara yükseldi. Ticari ve diğer krediler 27 Haziran haftasında 7 trilyon 817,6

11.07.2023

milyar lira olurken 23 Haziran haftasında 7 trilyon 753,5 milyar lira seviyesinde bulunuyordu. Sektörde tüketici kredileri de 27 Haziran haftasında 1 trilyon 383,6 milyar liraya yükseldi, bireysel kredi kartları 785.3 milyar lira oldu. 23 Haziran haftasında 764.3 milyar lira seviyesindeydi. Bankacılık sektöründe takipteki alacaklar da 23 Haziran'daki 167.8 milyar lira seviyesinden 27 Haziran haftasında 168.2 milyar liraya çıktı.

Cevdet Yılmaz: Enflasyonu düşürmekte kararlıyız

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz, Katar Haber Ajansına, iki ülke arasındaki ilişkiler ve ziyaretin gündemine yönelik değerlendirmelerde bulundu.

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz, Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek ile çalışma ziyareti kapsamında gittiği Katar'da, Katar Haber Ajansına, iki ülke arasındaki ilişkiler ve ziyaretin gündemine yönelik değerlendirmelerde bulundu.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın gelecek hafta Katar'a yapması beklenen resmi ziyaret öncesindeki hazırlıklar kapsamında, Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek ile Katar'a çalışma ziyaretinde bulunduklarını belirten Yılmaz, görüşmelerde iki ülke arasındaki ortak menfaatlerin ve bölgeye fayda sağlayacak adımların ele alındığını söyledi.

İkili ve heyetler arası görüşmelerle Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın ziyaret gündemini somutlaştırmayı hedeflediklerini aktaran Yılmaz, "Liderler düzeyinde güçlü siyasi iradeyi somut çıktılara dönüştürmemiz gerekiyor." ifadelerini kullandı.

Yılmaz, gücünü tarihi bağlardan ve dayanışma ruhundan alan Türkiye-Katar ilişkilerinin, Cumhurbaşkanı Erdoğan ve Katar Emiri Şeyh Temim bin Hamed Al Sani'nin ortaya koyduğu güçlü siyasi iradeyle stratejik ortaklık seviyesine ulaştığını vurguladı.

Bu stratejik ortaklığın gelişmesinin en önemli mekanizmalarının başında Yüksek Stratejik Komite'nin geldiğini belirten Yılmaz, sekizincisi 14 Ekim 2022'de İstanbul'da

yapılan bu toplantının dokuzuncusunun bu sene Doha'da düzenlenmesi için çalışmaların devam ettiğini aktardı.

Cevdet Yılmaz, ekonomi, ticaret, güvenlik alanlarındaki işbirliğine dikkati çekerek, 6 Şubat'taki Kahramanmaraş merkezli depremlerin ardından Katar'ın yardıma ilk koşan ülkelerden biri olduğunu hatırlattı.

Ülkeler arasındaki stratejik ortaklığın ve işbirliğinin bölgesel ve uluslararası barış, güvenlik ve istikrara hizmet edecek şekilde geliştirilmesi yönünde en üst düzeyde ortak bir irade bulunduğunu vurgulayan Yılmaz, şöyle devam etti:

"İkili işbirliği alanları bağlamında, müteahhitlik firmalarımız Katar'ın imarına katkılarını sürdürüyorlar. Ülkelerimiz arasındaki karşılıklı güvenin yatırım alanında da kendini en güçlü şekilde gösteriyor olmasından mutluluk duyuyoruz. Ekonomik, mali ve ticari işbirliğimizin, stratejik ortaklığımızın ana sütunlarından biri olmayı sürdüreceğine inanıyorum. Gıda sektörü de ticaretimizin gelişmesi için potansiyel gördüğümüz sahalardan biri olarak öne çıkmaktadır. Savunma sanayii ve yüksek teknoloji alanlarında işbirlikleri de potansiyel arz eden alanlar arasındadır."

8 toplantıda 95 anlaşma ve belge imzalandı

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Yılmaz, iki ülke arasındaki ilişkilerin güçlenmesinde ve her alanda işbirliğinin geliştirilmesinde Yüksek Stratejik Komite'nin rolüne ilişkin soruya verdiği yanıtta, 2014'de tesis edilen Yüksek Stratejik Komitesi'nin, Cumhurbaşkanı Erdoğan ve Katar Emiri Şeyh Temim bin Hamed Al Sani'nin eş başkanlıklarında 8 kez toplandığını, bu toplantılarda birçok işbirliği alanını kapsayan 95 anlaşma ve belgeye imza atıldığını anlattı.

Bu sayede ikili işbirliğinin her alanda çeşitlenip derinleştiğini dile getiren Yılmaz, söz konusu toplantılar kapsamında ayrıca bölgesel ve küresel meselelere ilişkin görüş alışverişinde bulunma ve bunlara karşı ortak bir yaklaşım sergileme imkanının yakalandığını söyledi.

Yılmaz, ilişkilerin ulaştığı bu stratejik ortaklık seviyesinde, artık her alanda iki ülkeyi çok daha ileri noktalara taşıyacak kritik adımların atılacağı bir konuma gelindiğini vurgulayarak "Söz konusu toplantının ülkelerimiz ve bölgemiz için hayırlı sonuçlar getireceğine inancımız tamdır. Anlaşmalar belli bir düzeye geldi. Artık uygulama safhası daha öne çıkacak diye düşünüyorum." şeklinde konuştu.

"Dünyaya tesir edecek işbirlikleri potansiyeli bulunmaktadır"

Türkiye ve Katar'ın, dünyanın en başarılı ortaklıklarından biri haline geldiğine işaret eden Yılmaz, bu ortaklığın başarısını ve gücünü, iki ülke halkının birbirine duyduğu derin saygı ve dayanışma ruhundan aldığını kaydetti.

Cevdet Yılmaz, bu ortaklığın, en zorlu sınamalardan daha da kuvvetlenerek çıktığını, artık birbirini tamamlayan iki ülke olmanın daha ötesine geçen bir kader birlikteliğine dönüştüğünü ifade etti. Bu ortaklığın aynı zamanda bölgede istikrar, güvenlik ve işbirliğinin ana dayanaklarından biri haline geldiğini belirten Yılmaz, "Önümüzde yüksek teknoloji, savunma sanayi, sağlık, enerji gibi pek çok sahada dünyaya tesir edecek işbirlikleri potansiyeli bulunmaktadır. Ortak çıkarlarımız temelinde, el ele çok daha güzel noktalara doğru ilerleyeceğimize de inanıyoruz." değerlendirmesini yaptı. Türkiye ile Katar'ın ortak sınamalar karşısında güçlü dayanışmasını sürdürdüğünü dile getiren Yılmaz, şöyle devam etti:

"Özellikle diyaloga ve barış çağrılarına en çok ihtiyaç duyduğumuz bu günlerde, biz de Türkiye olarak tüm taraflarla diplomasi ve diyalogu önceleyen tutumumuzu devam ettirmekteyiz. İslam dünyasını yakından ilgilendiren Suriye, Filistin, Afganistan ve İslam düşmanlığı gibi konularda istişare ve işbirliğimize önem atfediyoruz. Bölgesel konularda Ankara-Doha diyalogunun ve işbirliğinin tüm bölgemizin istikrar ve güvenliği bakımından büyük önem taşıdığına inanıyoruz."

"Türkiye enflasyonu düşürmekte kararlıdır"

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz, "Yeni Türk hükümetinin önümüzdeki yıllarda Türk ekonomisini ilerletmek ve ekonomiyi olumsuz etkileyen bazı konuları ele almak için planları nelerdir?" sorusuna da şu yanıtı verdi:

"Yeni dönemde ekonomi programımızın üç temel bileşeni olacak. Birincisi, bütçe disiplininin yeniden tesis edilmesi. Türkiye'de tarihi olarak bütçe açıklarının milli gelire oranı makul şekilde seyretti. Bu sene deprem etkisiyle bu oran artacaktır ancak bu bir sefere mahsus bir şoktur. Deprem hariç bütçe açıklarının Avrupa Birliği standartları çerçevesinde şekillenmesi için gerekli tedbirler alınmıştır. Mali sürdürülebilirlik yolunda bu kararlılığımız devam edecek.

İkincisi, para politikasında fiyat istikrarının sağlanması ve enflasyonun kontrol altına alınması. Para politikasını, enflasyonu orta vadede kontrol altına almak için şekillendiriyoruz. Parasal sıkılaşmanın ilk adımlarını geçen ay attık. Para ve maliye politikalarına bütüncül bir bakış açısıyla Türkiye enflasyonu düşürmekte kararlıdır.

Üçüncüsü, Türkiye'nin kazanımlarını korumak, geliştirmek ve kalıcı hale getirmek için yapısal reformları da birer birer hayata geçiriyoruz. Eylül ayında açıklayacağımız Orta Vadeli Program kamuoyu için bir yol haritası ortaya koyacak kararlılığa sahip olacak."

"Uluslararası toplumla birlikte çalışmaya büyük önem veriyoruz"

Türkiye'nin, Körfez bölgesinin istikrar ve güvenliğini kendi istikrar ve güvenliğinden ayrı görmediğini anlatan Yılmaz, Türkiye-Körfez Arap Ülkeleri İşbirliği Konseyi (KİK) ilişkilerini canlandırmayı, bu kurumla güçlü ilişkiler tesis etmeyi arzuladıklarını dile getirdi.

Yılmaz, bu çerçevede, Dışişleri Bakanları düzeyindeki Türkiye-Körfez İşbirliği Konseyi Yüksek Düzeyli Stratejik Diyalog Mekanizması'na da önem verdiklerini belirterek, şunları kaydetti:

"Sayın Cumhurbaşkanı'mız ile Mısır Cumhurbaşkanı Sisi arasında Doha'da, Zat-ı Alileri Emir Şeyh Temim'in ev sahipliğinde gerçekleşen görüşmede, ikili ilişkilerimizi tüm alanlarda geliştirme ve bölgesel meselelerde işbirliği konusunda anlayış birliğine varılmıştı. Bu anlayış doğrultusunda ülkemiz ile Mısır arasında karşılıklı Büyükelçi atamaları yakın zamanda gerçekleştirildi. İlişkilerimizi ilerletmenin yolları üzerine görüş alışverişimiz devam ediyor."

Suriye meselesinin çözümünde güç birliğini sürdürmelerinin de önemine işaret eden Yılmaz, Türkiye'nin, Suriye bağlamında ilkeli tutumunu sürdürdüğünü belirtti. Cevdet Yılmaz, "Terörle mücadele, geri dönüşler, siyasi süreç ve insani yardımlar önceliklerimizi teşkil etmeye devam ediyor." dedi.

Yılmaz, Irak bağlamında, bir taraftan PKK terör örgütüyle mücadele ederken, diğer taraftan Irak'ı güçlendirecek, geliştirecek projelere Türkiye'nin desteğinin devam ettiğini aktardı.

Filistin davasına, Kudüs'ün ve Harem-i Şerif'in kutsiyetinin muhafazasına ve Filistin halkına her platformda güçlü desteğin sürdürüldüğünü de anlatan Cumhurbaşkanı Yardımcısı Yılmaz, "İki devletli çözüm perspektifinin korunması için başta İslam İşbirliği Teşkilatı üyesi ülkeler olmak üzere, uluslararası toplumla birlikte çalışmaya büyük önem veriyoruz." dedi.

"AB'ye üyelik stratejik hedefimizdir"

Yılmaz, "Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne tam üyeliğine ulaşmak için iletişimin yoğunlaştırılmasının önemini vurguladı. Avrupa ile ilişkiler söz konusu olduğunda Türkiye'nin vizyonu nedir? AB üyeliği ile ilgili müzakerelerin yenilendiğini göreceğiz miyiz?" şeklindeki soruya ise şu yanıtı verdi:

"Türkiye AB'ye aday bir ülke ve Birliğin önemli bir ortağıdır. AB'ye üyelik stratejik hedefimizdir. Bölgemizde ve uluslararası sistemde yaşanan değişim ve dönüşüm, ekonomiden enerjiye, güvenlik ve savunmadan düzensiz göçe, birçok sorunun çözümünde Türkiye-AB birlikteliğinin önemini ortaya koymuştur. Türkiye-AB ilişkilerini tüm boyutlarıyla canlandırmamızın tam zamanı olduğuna samimiyetle inanıyoruz. Güçlü bir üyelik perspektifinin korunması ve tüm aday ülkeler için adil ve sonuç odaklı katılım müzakerelerinin yürütülmesi büyük önem taşımaktadır. Önümüzdeki dönem, AB'nin ve üye ülke liderlerinin siyasi kararlılık göstermesi gereken bir dönem olacaktır. Türkiye, bir Avrupa ülkesi olarak, üzerine düşen sorumluluğun bilincindedir ve ortak geleceğimize katkıda bulunmak için yeni adımlar atmaya hazırdır. AB'den beklentimiz de ilişkilerimizin ortaklık ve üyelik süreci üzerinden ilerlemesi yönünde gerekli iradeyi sergilemesidir."

11.07.2023

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Yılmaz, Türkiye'nin kuruluşunun 100'üncü Yılı olan 2023'ün aynı zamanda Katar'la diplomatik ilişkilerinin 50'nci yıl dönümü olduğunu hatırlatarak, "Biz önümüzdeki dönemi Türkiye Yüzyılı olarak tarif ediyoruz. Her alanda yeni hamleler yapacağımız bu dönemde kardeş Katar ile de yeni ufuklara hep birlikte yürüyeceğimize inanıyoruz." değerlendirmesini yaptı.

Türkiye'den İsveç'e NATO vizesi

Kritik NATO Zirvesi öncesinde; Cumhurbaşkanı Erdoğan, NATO Genel Sekreteri Stoltenberg ve İsveç Başbakanı Ulf Kristersson bir araya geldi. Stoltenberg, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın İsveç'in üyelik sürecinin onaylanması için kararı Meclis'e götüreceğini açıkladı. İsveç'in, Gümrük Birliği'nin güncellenmesi ve vize serbestisi dahil Türkiye'nin AB'ye üyelik sürecine aktif destek vereceği bildirildi.

Hilal SARI

Litvanya'nın başkenti Vilnius'ta 11-12 Temmuz tarihlerinde gerçekleşecek kritik NATO zirvesi öncesi "**üçlü İsveç zirvesi**" gerçekleşti.

Zirve kapsamında Cumhurbaşkanı Erdoğan, NATO Genel Sekreteri Stoltenberg ve İsveç Başbakanı Ulf Kristersson ile bir araya geldi.

Görüşmede İsveç'in NATO üyelik süreci ele alındı. Görüşmelerin ardından NATO Genel Sekreteri Stoltenberg basın toplantısı düzenledi.

Stoltenberg, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın İsveç'in NATO'ya üyeliğinin onaylanması için kararı Meclis'e götüreceğini söyledi.

Zirvede; Türkiye'nin İsveç'in NATO'ya Katılım Protokollerini TBMM'ye sevk edeceği ve onaylanması için yakın işbirliği içinde olacağı bildirildi.

Görüşmede İsveç'in terör örgütü YPG/PYD ve FETÖ'ye destek vermeyeceğini yinelediği bildirildi.

Türkiye, İsveç ve NATO görüşmesinde, müttefikler arasında savunma ticaret ve yatırımlarında yaptırım olmaması ve engellerin kaldırılmasına yönelik çalışmakta mutabık kalındı.

Litvanya NATO Genel Sekreteri Jens Stoltenberg Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın İsveç'in NATO üyeliği için açıkladığı "AB süreci koşuluna" ilişkin soruya "İsveç Madrid'de alınan kararlar doğrultusunda gerekenleri yaptı" yanıtını vermişti.

İstanbul Atatürk Havalimanı'nda açıklamalarda bulunan Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Önce gelin Türkiye'nin Avrupa Birliği'nde önünü açın, ondan sonra biz de Finlandiya ile ilgili nasıl onun önünü açtıysak, İsveç'in de önünü açalım" demişti.

Biden, memnuniyetle karşıladı

ABD Başkanı Joe Biden, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın İsveç'in NATO'ya katılım protokolünü TBMM'ye iletme taahhüdünü memnuniyetle karşıladığını belirterek, "Avrupa-Atlantik bölgesinde savunma ve caydırıcılığı geliştirmek için Cumhurbaşkanı Erdoğan ve Türkiye ile birlikte çalışmaya hazırım." ifadesini kullandı.

"Avrupa-Atlantik bölgesinde savunma ve caydırıcılığı geliştirmek için Cumhurbaşkanı Erdoğan ve Türkiye ile birlikte çalışmaya hazırım." ifadesini kullanan Biden, İsveç'i NATO'nun 32. müttefiki olarak karşılamayı sabırsızlıkla beklediğini kaydetti.

Önemli gündem maddelerinden biri savunma harcamaları

NATO ittifakının zirvedeki önemli gündem maddelerinden biri de Finlandiya da dahil 31 NATO üyesinin savunma harcamalarını GSYH'lerinin en az yüzde 2 seviyesine çıkarma taahhütleri. Yaklaşık 10 yıl önce böyle bir genel karar alınmış olmasına rağmen henüz tüm üyelerin savunma harcamalarının payı yüzde 2 düzeyinde değil.

Çin'i 'tehdit' olarak niteleyen NATO'nun zirvesine 4 Asya-Pasifik lideri de katılıyor

NATO'nun bu zirvesinde ittifakın Asya-Pasifik bölgesindeki dört müttefik ülkesi Avustralya, Yeni Zelanda, Japonya ve Güney Kore'nin liderleri de katılacak. Bu dört lider ittifakın bir zirvesine ilk kez geçen yıl Madrid'deki NATO Zirvesi'ne katılmıştı. Asya'nın süper ekonomik gücü Çin 2022 yılında ilk kez bir NATO stratejik konsept belgesinde bir 'tehdit' unsuru olarak yer almıştı. The Conversation'da yer alan iddiaya göre NATO'nun Tokyo'da bir temsilcilik ofisi açmasına Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron karşı çıkıyor. Japonya ittifakla özel bir anlaşma üzerinde de çalışıyor. Yeni Zelanda ve Güney Kore'nin de NATO ile işbirliğini artırmayı hedefleyen muhtelif anlaşmalar üzerinde çalıştığı belirtiliyor.

ABD ve Almanya: Ukrayna'nın NATO üyeliği için 'henüz erken'

Zirvede Ukrayna'nın NATO üyesi olma talebi de görüşülecek ancak ittifakın önemli iki ülkesi ABD ve Almanya bunun 'henüz erken' olduğu görüşünde. NATO ittifakı 2008 yılındaki Bükreş zirvesinde "Ukrayna ve Gürcistan'ın ittifaka katılabileceğini" açıklamış ancak bir yol haritası açıklamamıştı. ABD iki ülkeyi de ittifakta istiyor ancak Fransa ve Almanya bu adımın Rusya'yı kızdıracığından endişeli. ABD Başkanı Joe Biden da geçtiğimiz günlerde CNN'e verdiği röportajda "Ukrayna'nın NATO üyeliği için henüz hazır olmadığını" söylemiş ve NATO'nun üyeliği değerlendirmesi için önce savaşın bitmesi gerektiğini belirtmişti. Almanya'nın da NATO zirvesinde Ukrayna'nın üyeliğini veto etmeye hazırlandığı belirtiliyor. Ukrayna Cumhurbaşkanı Volodimir Zelensky NATO'ya üyeliğin kabul edilmesi için baskı yapmaya devam ediyor. Eski Sovyet ülkesi olan Doğu Avrupa NATO üyeleri Ukrayna'yı ittifakta istiyor.

Rusya'dan NATO'ya çağrı: Ukrayna'daki nükleer santrali görüşün

Rusya Dışişleri Bakanlığı sözcüsü Maria Kakharova pazar günü yaptığı açıklamada Ukrayna'yı Zaporizhzhia nükleer santraline sistemik şekilde hasar vermekle suçlayarak "NATO zirvesinde en önemli konu bu olmalı. Sonuçta (santralde olası bir hasar durumunda) doğrudan etki alanında yer alan ülkelerin büyük bir çoğunluğu ittifak üyesi" ifadelerini kullandı. Avrupa'nın en büyük nükleer santrali Zaporizhzhia zirvenin yapılacağı Vilnius'a 1.000 km mesafede. Rus güçlerinin kontrolünde olan bölgede yer alan santral uzun bir süredir çatışmalara sahne oluyor ve Rusya ve Ukrayna santrale yönelik bir saldırı planladıkları konusunda karşılıklı olarak birbirlerini suçlayan açıklamalar yapıyor.

100 milyar euroluk ortak savaş tankı projesini de görüşecekler

Zirvenin yan gündemlerinden biri de Almanya ve Fransa'nın 2017 yılında anlaştığı ve 100 milyar euro maliyeti olacağı tahmin edilen ortak savaş tankı geliştirme projesi. Reuters'da yer alan habere göre Alman Leopard 2'den ve Fransız Leclerc'ten daha da gelişmiş bir tank için anlaşılan ancak enerji konusunda yaşanan birlik içi uzlaşmazlıklar ve gecikmelerle sürüncemede kalan proje Berlin ve Paris tarafından yeniden gündeme getirilecek. Almanya Savunma Bakanı Boris Pistorius konuya ilişkin açıklamasında "Tüm dedikodulara ve karamsar açıklamalar yapanlara rağmen biz bu ortak projeyi istiyoruz" dedi.

Arap ülkeleri hâlâ kızgın: Yemen'den İsveç mallarına boykot

Bazı Arap ülkelerinde İsveç'teki Kuran yakılmasına tepkiler sürüyor. Yemen hükümeti İsveç ürünlerine yönelik 100 ticari markayı kapsayan boykot başlattıklarını duyurdu. Mehr News haberine göre Yemen Ulusal Kurtuluş Hükümeti Ticaret ve Sanayi Bakanı Muhammed Mutahhar, Al Masrerah televizyonuna yaptığı açıklamada, İslam'ın kutsal değerlerine yapılan hakaret nedeniyle İsveç mallarına "boykot" uygulamaya başladıklarını açıkladı. Mutahhar, boykot listesinin ilgili makamlara iletilerek 30 İsveç acentesiyle 100 ticari markayı kapsadığını belirtti.

Vatandaş vergide işte böyle soyuluyor!

Alaattin AKTAŞ

11 Temmuz 2023 Salı

Tarih 1 Ocak 1985, Türkiye yeni bir vergiyle tanıştı; katma değer vergisi. Artık kazancın yanı sıra harcamaya da önemli bir vergi uygulanacaktı. Verginin yerleşmesi için sloganı “Bir alışveriş bir fiş” olan hiç unutulmayan bir tanıtım filmi yayınlandı. Vatandaş yıllarca fiş toplayıp vergi iadesi aldı. KDV ile vergi yapısı değişmeye başladı. Toplam vergi gelirinde kazançtan alınan dolaysız vergilerin payı düşerken harcamadan alınan dolaylı vergilerin payı artıyordu.

Tarih 1 Ağustos 2002, Türkiye yeni bir vergiyle daha tanıştı; özel tüketim vergisi. Bu da harcamalardan alınacak bir vergiydi.

Bir yandan KDV, bir yandan ÖTV... Artık en temel gıda maddesi de, en temel sağlık hizmeti de, hangi tür mal ya da hizmet olursa olsun her harcamaya vergi uygulanacaktı.

Aynı tüketimi yaptığında asgari ücretle çalışan da aynı miktarda vergi ödüyordu, çok iyi kazancı olan biri de, milyonlara, milyarlaraya sahip bir zengin de...

Dolaylı ya da vasıtalı vergilerin toplam içindeki payı artarken, doğal olarak dolaysız ya da vasıtasız vergilerin payı azalmaya başlamıştı. Bu durum vergi sisteminde zaman içinde çok büyük adaletsizlik yaratacaktı.

Vergi gelirlerinin dolaylı-dolaysız dağılımı (%)

	Dolaylı	Dolaysız		Dolaylı	Dolaysız
1980	37,2	62,8	2002	66,3	33,7
1981	35,6	64,4	2003	67,0	33,0
1982	36,7	63,3	2004	68,9	31,1
1983	40,1	59,7	2005	69,4	30,6
1984	41,3	58,6	2006	68,5	31,5
1985	48,2	49,7	2007	66,1	33,9
1986	47,7	52,2	2008	64,9	35,1
1987	50,2	49,7	2009	64,5	35,5
1988	50,3	49,7	2010	68,4	31,6
1989	46,5	53,4	2011	67,7	32,3
1990	47,9	52,1	2012	66,8	33,2
1991	47,7	52,3	2013	69,2	30,8
1992	49,6	50,4	2014	67,5	32,5
1993	51,3	48,6	2015	68,5	31,5
1994	51,7	48,3	2016	67,3	32,7
1995	57,5	42,5	2017	67,0	33,0
1996	60,6	39,4	2018	62,8	37,2
1997	59,3	40,7	2019	61,8	38,2
1998	53,4	46,6	2020	66,3	33,7
1999	54,6	45,4	2021	64,1	35,9
2000	59,1	40,9	2022	62,2	37,8
2001	59,5	40,5	2023(*)	62,5	37,5

(*) Ocak-Mayıs

Nereden nereye?

Hazine ve Maliye Bakanlığı verilerinden 1980 yılına kadar uzanan bir çalışma... 1980'li yılların başı, Türkiye henüz KDV ile tanışmamış... Dolaylı vergilerin toplam vergi gelirlerindeki payı yaklaşık üçte bir düzeyinde. Kazanç üstünden ödenen dolaysız vergilerin payı ise üçte iki dolayında seyrediyor. 1985'te KDV devreye girince dolaylı vergilerin payı bir anda yüzde 48'e ulaşıyor.

Kimsenin gelirine bakılmıyor; harcayan vergisini anında ödüyor.

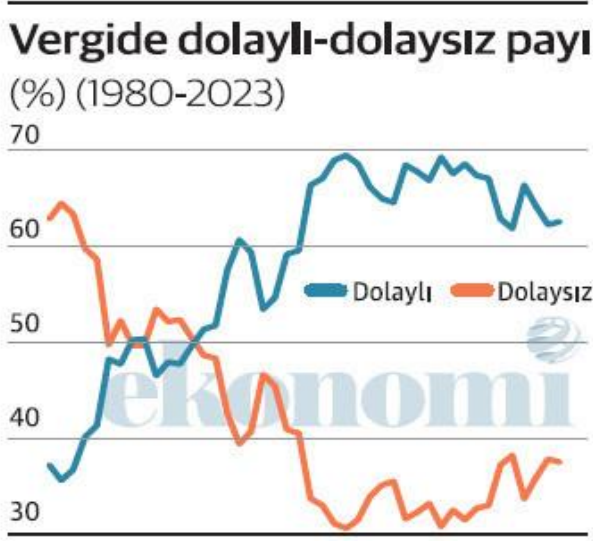
Dolaylı verginin payı zamanla yükseliyor ve artık yüzde 50'nin üstünde seyrediyor, hatta yüzde 60'a yaklaşmış. Yıl 2001 ve dolaylı vergilerin payı yüzde 59.5 düzeyinde oluşuyor. 2002'de ÖTV'nin devreye alınmasıyla birlikte dolaylı vergilerin payı bir anda yüzde 66'nın üstüne çıkıyor.

Dolaylı verginin payı o yıldan bu yana yüzde 60'ın altına hiç inmiyor. Hatta 2013 yılında yüzde 69.2'lik paya ulaşıyor.

Paylar yer değiştirdi

Dolaylı-dolaysız vergi dengesi 1980 yılında yaklaşık olarak üçte bir-üçte iki düzeyinde oluşmuştu.

Bu yılın ilk beş ayındaki verilere bakıyoruz; bu kez tam tersine bir denge var. Toplam vergi gelirlerinin üçte ikisi dolaylı, üçte biri dolaysız vergi.

Değişiklik hiç kolay değil

Vergideki bu denge ya da özünde dengesizlik belli ki öyle kolay kolay değişmeyecek, düzelmeyecek.

Bir kere siyasi otoritenin vergide adalet sağlamak gibi bir niyetinin olması gerekir. Bu niyet ortaya konur, sonra buna göre gayret gösterilir; başarılı olunur, olunmaz; o da ayrı. Ama önce niyet.

İşte atılan son adımlar... Yine işin kolayına kaçılıyor ve dolaylı vergilere yükleniliyor. Artırılan bu vergiler vatandaşın cebinden çıkıyor çıkmaya ama bu Maliye'nin kasasına da tam olarak girmiyor. Bu köşede dün yazdığım gibi tahakkuk ettirilen vergi ve diğer gelirlerin tahsilatında yıllardır üstesinden gelinemeyen öyle büyük bir sorun var ki... O çarpıcı tutarı bir kez daha vermekte yarar var. 2022'de tahakkuk ettirildiği halde tahsilatı gerçekleştirilemeyen gelir 1.1 trilyon lira. Bu tutarın yarısını, hadi dörtte birini bile tahsil etseniz büyük bir kaynak.

Ama bu sorunların üstüne gidilemiyor; gelsin yeni dolaylı vergiler!

Son yıllarda yüzde 60-65 arasında salınmakta olan dolaylı vergilerin toplamdaki payı bu gidişle çok daha artacak.

Dolaysız vergiyi kim ödüyor?

Mevcut durumda dolaysız verginin toplamdaki payı yaklaşık üçte bire indi ama bir de bu vergiyi hangi kesimlerin ödediğine bakmak gerek.

Son yıllık veri olduğu için yine 2022'den örnek verelim:

- Geçen yılki dolaysız vergi toplamı 890 milyar lira.
- Bu tutarın 356 milyarı gelir vergisi.
- 356 milyarın 329 milyarı gelir vergisi tevkifatı, yani kaynakta kesilen vergi.
- 329 milyarın da yüzde 80-85'i çalışanlardan kesilen vergi, yani yaklaşık olarak 263-280 milyarı.

Dolaysız vergi 890 milyar liraydı. Sonuçta bu tutarın üçte bir kadarını yine çalışan kesim ödüyor.

Dolayısıyla vatandaş hem dolaylı vergi ile bir yük altına giriyor, hem de dolaysız vergiye önemli bir katkıda bulunmuş oluyor.

Hazine'nin borçlanma limiti neden üçe katlanmış olabilir?

İsmet ÖZKUL

11 Temmuz 2023 Salı

Yeni kabinenin oluşumu ve Hazine ve Maliye Bakanlığı'na Mehmet Şimşek'in atanmasından bu yana ekonomi çevreleri, yeni dönemin ekonomi politikasının, ekonomi programının nasıl bir şey olacağını anlamaya, çözmeye çalışıyorlar. Yaklaşık 1,5 ay geçmiş olmasına rağmen bu konuda hala kafalar karışık, bir netlik yok.

Mehmet Şimşek'in görevi devralırken yaptığı kısa konuşmasını esas alanlar Merkez Bankası'nın "ürkek" faiz artışını bir yere oturtmakta zorlandılar. Sonrasındaki hareketler ve açıklamalar da aydınlatıcı olmaktan uzaktı.

Yeni dönemi yorumlayabilmek için elde somut veri olarak sadece Merkez Bankası'nın sınırlı faiz artışı vardı. Buna şimdi torba yasa ile ek bütçe yasası eklendi. Yeni dönemin ekonomi politikası tercihlerini anlamak açısından bu iki somut gelişmeyi değerlendirmek önem kazanıyor.

Ek bütçe ile harcamalar da gelirler de eşit miktarda artırılıyor. Her ikisinde de 1 trilyon 119,5 milyar liralık artış planlanıyor. Dolayısıyla bütçe açığında bir değişiklik olmayacak gözüküyor.

Ancak burada önemli bir nokta gözden kaçırılıyor. Torba yasa ile bütçe içine atılmış bir saatli bomba olan Hazine'nin üzerindeki kur korumalı mevduat yükümlülüğü, Merkez Bankası'nın üstüne atıldı. Yani aslında bütçe harcamalarındaki gerçek artış, bütçe gelirlerinde beklenen artıştan çok daha yüksek.

Ek bütçe ile bütçe açığı hedefi değişmiyor, yani ek bütçe ile ek borçlanma ihtiyacı ortaya çıkmıyor olmasına rağmen, Hazine'nin borçlanma limiti olağanüstü artırılıyor. Bunun için torba yasaya konan bir madde ile borçlanma limiti üçe katlanıyor.

Bu operasyonla 2023 yılı için 727 milyar TL olan Hazine'nin net borçlanma sınırı 2 trilyon 181 milyar liraya fırlıyor. Hazine'nin 6 aylık nakit dengesi verilerine göre ilk 6 ayda gerçekleşen net borçlanma miktarı 368,5 milyar TL. Yani eğer ek bütçe bütçe açığını artırmayacak ve yeni borçlanma gereği yaratmayacaksa, 727 milyar liralık sınıra ulaşınca kadar Hazine'nin yeterli marjı var. Yılın ikinci yarısında da 358 milyar liralık ilave net borçlanma imkânı vardı.

Buna rağmen yasal borç limitini üçe katlayan düzenleme ile net borçlanma sınırının 2,18 trilyon liraya çıkartılması, hangi ihtiyacın, hangi planın gereği olabilir.

Buna göre yılın ikinci yarısında Erdoğan yönetimi isterse 1,8 trilyon TL ek borçlanma yapabilir. Bunun normal piyasa koşullarında gerçekleşmesi de mümkün değil. Hazine, 6 ayda bu miktarda içeride borçlanmaya kalksa, faizleri hızla yükseltme etkisi bir yana, bankaların varlık yapısı bunu kaldırmaz. Olağan ilk sonuç kredi piyasasının kuruması olur ki buna reel sektörün dayanma şansı yok.

1,8 trilyon liranın kabaca 60 milyar dolar demek olduğunu düşünürsek yurtdışında tahvil çıkartarak bu miktarda borçlanmak için yabancı sıcak paranın oluk oluk akıyor olması gerekir. Yabancı sıcak parada böyle bir akım yaratılabileceğine dair bir işaret, şu anda yok. Kaldı ki böyle bir dalga ortaya çıksa, onu frenlemenin yolunu tartışıyor olmamız gerekir, kaçınılmaz ters etkileri yüzünden.

Bir ihtimal Körfez'deki "dostlara" özel koşullarla satılacak tahviller olabilir. Böyle bir plana hazırlık söz konusu olabilir ama tek başına onun miktarı da bu boyutlara ulaşmaz.

Son bir ihtimal de Hazine'nin dış piyasalarda tahvil ihracıyla borçlanması olabilir. Uluslararası piyasalardaki koşullar, Türkiye'nin mevcut kredi notu ve risk primi ile bunun oldukça zor ve çok maliyetli olacağı açık.

Bu çerçevenin ima ettiği şey, ekonomi yönetiminin birinci ve en acil önceliğinin bütçe ve enflasyon değil ödemeler dengesi ve döviz rezervleri olduğudur. Yabancı kaynak çekmenin zor olacağı görülüyor. Bu zorluk karşısında muhtemelen Hazine boşluğu doldurmak için öne atılacak ve muhtemelen bunun için borçlanma limitleri -Meclis'in "bütçe hakkı"nı da ayaklar altına alarak tuz-buz ediliyor.

Geniş tanımla 8,6 milyon işsiz

Naki BAKIR

11 Temmuz 2023 Salı

TÜİK'e göre mevsim etkisinden arındırılmış işsiz sayısı Mayıs ayında 193 bin kişi azalarak 3 milyon 328 bin kişi, işsizlik oranı da 0,5 puan düşerek yüzde 9,5'le tek haneye geriledi. Eksik istihdamdakiler ve potansiyel işgücü de dahil geniş tanımlı işsizlerin sayısı ise 8 milyon 567 bin, oranı da yüzde 22,5 olarak gerçekleşti.

Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) dar tanımlı işsizlik oranı Mayıs ayında yüzde 9,5'le tek haneye gerilerken, eksik istihdamda olanlar ile iş aramayı bırakmış ya da iş arayıp ilgili dönemde iş başı yapamayacak durumda olan potansiyel işgücü de dahil edildiğinde geniş tanımlı işsizlik oranı yüzde 22,5'e ulaşıyor. TÜİK, Hane halkı İşgücü Araştırması ile belirlediği işgücü istatistiklerinin Mayıs ayı sonuçlarını yayımladı.

Mevsim etkisinden arındırılmış verilere göre; işgücü Mayıs ayında önceki aya göre 130 bin kişi azalarak 35 milyon 44 bin kişi, işgücüne katılma oranı ise 0,3 puan düşerek yüzde 53,6 olarak gerçekleşti. İşgücüne katılma oranı erkeklerde yüzde 71,5, kadınlarda yüzde 36,1 oldu. İstihdam edilenlerin sayısı Mayıs ayında 63 bin kişi artarak 31 milyon 716 bin kişi, istihdam oranı ise değişmeyerek yüzde 48,5 düzeyinde oluştu.

Ayrıntılı işsizlik verileri (Son bir yıl)								
	Dar Tanımlı İşsizlik	Dar Tanımlı İşsiz (Bin kişi)	Zamana bağlı Eksik istih. + İşsizler, (Büt., %)	Zamana bağlı Eksik istih. (Bin kişi)	Potansiyel İşgücü + İşsizler (Büt., %)	Potansiyel İşgücü (Bin kişi)	Âtıl İşgücü (Geniş tanımlı işsizlik, %)	Âtıl İşgücü (Geniş tanımlı İşsizler, Bin kişi)
Mayıs 2022	10,8	3.744	15,9	1.758	17,6	2.847	22,3	8.349
Haziran 2022	10,4	3.580	14,1	1.257	17,2	2.802	20,6	7.638
Temmuz 2022	10,2	3.475	15,2	1.692	18,1	3.270	22,7	8.437
Ağustos 2022	9,8	3.371	13,5	1.277	16,5	2.766	19,9	7.413
Eylül 2022	10,0	3.462	13,9	1.327	16,6	2.706	20,2	7.494
Ekim 2022	10,1	3.498	14,2	1.407	16,6	2.680	20,3	7.585
Kasım 2022	10,1	3.540	14,2	1.436	16,9	2.866	20,7	7.841
Aralık 2022	10,2	3.577	14,8	1.594	17,1	2.892	21,4	8.062
Ocak 2023	9,7	3.418	15,3	1.954	16,8	2.981	21,9	8.352
Şubat 2023	10,1	3.528	16,1	2.086	17,9	3.305	23,4	8.919
Mart 2023	10,0	3.463	15,1	1.760	17,4	3.094	22,0	8.317
Nisan 2023	10,0	3.521	16,9	2.423	17,3	3.100	23,7	9.045
Mayıs 2023	9,5	3.328	15,8	2.209	16,7	3.030	22,5	8.567

Bu oran erkeklerde yüzde 66, kadınlarda yüzde 31,4 olarak gerçekleşti. 15 ve daha yukarı yaştaki kişilerde işsiz sayısı mayısta önceki aya göre 193 bin kişi azalarak 3 milyon 328 bin kişi oldu. İşsizlik oranı ise 0,5 puan azalarak yüzde 9,5 düzeyinde gerçekleşti. İşsizlik oranı erkeklerde yüzde 7,7, kadınlarda yüzde 13 olarak tahmin edildi.

Geniş tanımlı işsizlik yüzde 22,5

Ülkedeki işsizliğin gerçek boyutunu gösteren, TÜİK tarafından “âtıl işgücü” diye tanımlanan geniş tabanlı işsizlik oranı ise mayısta yüzde 22,5 oldu. Söz konusu oran önceki aya göre 1,2 puan düşmekle birlikte yüksek düzeyini korudu. Geniş tanımlı işsizlik oranı, bir yıl önceki düzeyinin üstünde gerçekleşti. Zamana bağlı eksik istihdam ile umudunu yitirip iş aramayı bırakmış, iş olsa işbaşı yapmaya hazır potansiyel işgücü ve resmi işsizlerin toplamından oluşan âtıl işgücü oranı 2022 yılı mayıs ayında yüzde 22,3 düzeyinde bulunuyordu.

Temel işgücü göstergeleri (Bin kişi)			
	Mayıs 2022	Nisan 2023	Mayıs 2023
15 ve daha yukarı yaştaki nüfus	64.560	65.305	65.352
İşgücü	34.602	35.174	35.044
İstihdam	30.858	31.653	31.716
İşsiz	3.744	3.521	3.328
İşgücüne dahil olmayanlar	29.958	30.132	30.308
İşgücüne katılma oranı (%)	53,6	53,9	53,6
İstihdam oranı (%)	47,8	48,5	48,5
İşsizlik oranı (%)	10,8	9,5	9,5
Geniş tanımlı işsizler	8.349	9.045	8.567
G. tanımlı işsizlik (%)	22,3	23,7	22,5

8,6 milyon potansiyel işsiz

TÜİK'in âtil işgücü oranından hareketle DİSK tarafından yapılan bağımsız hesaplamaya göre mevsim etkisinden arındırılmış geniş tanımlı işsiz sayısı Mayıs ayında 8 milyon 567 bin olarak gerçekleşti. Geniş tanımlı işsizler ordusu önceki aya 478 bin kişi azalmakla birlikte, geçen yılın aynı ayındaki düzeyin ise 218 bin üzerinde gerçekleşti. Türkiye'de geniş tanımlı işsizlerin sayısı, birçok ülkenin toplam nüfusunu aşıyor.

Dar ve geniş işsizlik arasındaki makas açıldı

Geçen yıl Mayıs ayında 11,5 puan olan dar ve geniş işsizlik arasındaki fark bu yıl aynı ayda 13 puan oldu. Makasın bu denli açılması, zamana bağlı eksik istihdam sayısı, umudunu yitiren, iş aramayıp çalışmaya hazır olanlar ve iş arayıp işbaşı yapamayacak olanların sayısındaki artıştan kaynaklandı.

Son bir yılda zamana bağlı eksik istihdamdakilerin sayısı 451 bin kişi artarak 2 milyon 209 bine, iş aramayı bırakmış umutsuzlar ile iş aramakla birlikte ilgili dönemde işbaşı yapamayacak olanları kapsayan potansiyel işgücü de 183 bin kişi artarak 3 milyon 30 bine yükseldi. Böylece dar tanımlı işsizlik sınırlı kalırken, geniş tanımlı işsizlik yüksek düzeyini korudu.

İşsizlerin yüzde 90'ı işsizlik ödeneği alamıyor

DİSK'e göre TÜİK'in resmi dar tanımlı işsizlerin ezici çoğunluğu işsizlik ödeneğinden yararlanamıyor.

İşsizlik ödeneğinden yararlanma koşullarının ağır olması ve işsizlik sigortası kaynaklarının amacı dışında kullanılması sebebiyle işsizlerin büyük çoğunluğu işsizlik ödeneği alamıyor. Mayıs 2023'te TÜİK toplam dar tanımlı işsiz sayısını 3 milyon 328

bin kişi olarak açıklarken, İş-KUR'un Mayıs 2023 verilerine göre ise bu ayda işsizlik ödeneği alabilenlerin sayısı 362 binde kaldı.

Böylece Mayıs 2023'te resmi işsizlerin sadece yüzde 10,9'u işsizlik ödeneği alabildi. Buna göre yaklaşık 3 milyon işsiz işsizlik ödeneğinden yoksun kaldı. Bu da işsizlerin yaklaşık yüzde 90'ının işsizlik ödeneğinden yararlanamadığı anlamına geliyor.

Reel sektörün en büyük derdi eleman bulamama

OSTİM Organize Sanayi Bölgesi Sanayici İş İnsanları ve Yöneticileri Derneği (ORSİAD) Yönetim Kurulu Başkanı Levent Çamur, işsizliğin azalmasının sevindirici olduğunu ancak reel sektörün eleman bulamadığını söyledi. Çamur, "Bugün hem sanayi sektöründe hem de hizmetler sektöründe bırakın nitelikli personeli, vasıfsız eleman dahi bulmakta güçlük çekiliyor" dedi.

İş dünyasının personel sorununu aşamadığını kaydeden Çamur, "Ne yazık ki iş arayan gençlerimize iş beğendirmek mümkün değil. Diplomalı gençlerimiz işi sahada öğrenmeden en iyi koşullarda çalışmayı istiyor. Diplomasız olanlar verilen işi beğenmiyor, az iş, temiz iş, çok maaş istiyor" diye konuştu.

İhracatçıya Eximbank'tan 70 milyar TL'lik ek destek

Ferit Barış PARLAK

11 Temmuz 2023 Salı

Ticaret Bakanlığı'nda gazetelerin Ankara Temsilcileri ile bir araya gelen Ticaret Bakanı Ömer Bolat, "Ticaret Bakanlığı olarak vizyonumuz 3 saç ayağı üzerine kurulu. Sürdürülebilir ihracat artışı ve dış ticaret dengesi.

Etkin, hızlı ve güvenli gümrük rejimi. Adil, rekabetçi ve istikrarlı ticaret ortamını tüketici için hazırlamayı ve mal ihracatını 400 milyar, hizmetler ihracatını 200 milyar dolara çıkararak yıllık 600 milyar dolarlık döviz kazancı elde etmeyi hedefliyoruz" dedi.

Mal ihracatında 2028 hedefi 400 milyar dolar...

Bu vizyonla mal ihracatında dünya pastasından alınan payı 2028 yılında yüzde 1.2'ye çıkarmayı hedeflediklerine dikkat çeken Bolat, "Rakamsal olarak 400 milyar dolara ulaşmayı hedefliyoruz. 2002'de dünya ihracat pastasından binde 5 oranında pay almış, 36 milyar dolarlık ihracat yapmıştık. 2022 yılında bu mal ihracatını 7 kat artışla 254 milyar dolara çıkarmıştık. Dünya pastasından aldığımız payı da yüzde 1'e yükseltmiştik" şeklinde konuştu.

İhracat Temmuzdan sonra ivmelenecek

Yılın ikinci yarısında ihracatta ivme beklediğini dile getiren Bolat, "Bu yıl ocak-haziran döneminde AB ve ABD gibi güçlü pazarlardaki ekonomik durgunluğa rağmen, ihracatta 123 milyar dolar seviyesinde bulunuyoruz. Yılın ikinci yarısında, ihracattaki trendimizin ivmelenerek artmasını bekliyorum" dedi.

“Uzak ülkeleri de radarımıza alıyoruz”

Yeni hedef olarak “Uzak Ülkeler İhracat Stratejisi” hazırlığında olduklarını da dile getiren Bolat, “İhracatımızın ortalama menzili 3 bin kilometreden 4 bin 750 kilometreye çıkarma programı uyguluyoruz. İslam ülkeleriyle ihracatı geliştirme stratejisine önem veriyoruz. Başta Körfez olmak üzere Türkiye Cumhuriyetleri, Afrika, Asya ve Orta Doğu'daki İslam ülkeleriyle olan ekonomik, ticari, yatırım ve turizm ilişkilerimizi artırmayı hedefliyoruz” diye konuştu.

Eximbank'ın sermayesi artırıldı

Türk Eximbank sermayesinin artırılması ile ilgili müjdeyi de veren Bakan Bolat, “Eximbank'ın sermayesi 6 milyar 800 milyon TL artırılarak 20 milyar 600 milyon TL'ye çıkarıldı. Bu sermaye artışıyla, ihracatçıları için ilave en az 70 milyar lira tutarında finansman kaynağı oluşturmuş olduk. Buradan Hazine'ye ve BDDK'ya onay için teşekkür ediyorum” dedi.

Hizmet ihracatında 2028 hedefi 200 milyar dolar...

Hizmet ihracatının da hızlı adımlarla büyüdüğüne vurgu yapan Bolat, “Turizm, sağlık, eğitim, havayolu, denizyolu taşımacılığı, lojistik, bilişim-yazılım alanlarında hızla büyüyen hizmetler ihracatında lider ülke olmak için gayret ediyoruz. 2002'de 14 milyar dolar olan hizmet ihracatı 6,5 kat artışla geçen yıl 90,5 milyar dolara ulaştırdık” diye konuştu.

Dünya hizmet ihracatı pastasından alınan payın 2002 yılında yüzde 0,89 olduğunu ve bu oranın 2022 yılında yüzde 1,3'e yükseldiğini kaydeden Bolat, “2028'de de bu oranı yüzde 2,1'e yükseltmeyi ve yaklaşık 200 milyar dolar gelir elde etmeyi hedefliyoruz. Yurt dışında 270 ticaret müşaviri ve ataşemizle yatırım ilişkilerini geliştirmek için gayret sarf ediyoruz. Bu çaba sonuç verecek” dedi.

“İthalatta yatırımcımızı ve üreticimizi düşünüyoruz”

İthalat konusunu da farklı bir açıyla değerlendiren Bolat, “Biz yatırım, üretim ve ihracat zincirini desteklemeye odaklanıyoruz. Yerli üreticilerimizi dampingli ve düşük fiyatlı tehditlere karşı ticaret politikası savunma araçlarıyla koruyoruz. Bunu yaparken DTÖ, GB gibi uluslararası yükümlülüklerimizi dikkate alıyoruz.

618 milyar dolar geçen yıl, bu yıl 700 milyar dolarlık mal gümrüklerden girip çıkıyor. 400 milyon tonluk mal giriyor ve çıkıyor sınırlardan. 9,6 milyon araç, 130 milyon yolcu, gümrüklerden geçiş yapıyor. Ülke vergi gelirlerinin yüzde 30’unu gümrüklerden elde ediyoruz. Amacımız ihracat ve ithalat yapan firmaların işlemlerinin etkin şekilde yapılması” diye konuştu.

Yurt dışı müteahhitlikte 2028’e kadar 600 milyar doları bulacağız

Yurt dışı müteahhitlik sektörünün 50 yılda 133 ülkede 480 milyar dolarlık proje yaptığına dikkat çeken Bolat, “Çok büyük bölümünü müteahhitler tamamladı. Dünyada müteahhitlik hizmetlerinde yüzde 5 paya sahibiz. 2023’te 20 milyar dolarlık proje hedefimiz var. Bugüne kadar 11 bin 800 projeye ulaştık. 2028’e kadar 600 milyar dolarlık proje stokunu hedefliyoruz” dedi.

İlk 5 ayda 7.2 milyarlık kaçak mal yakalandı...

Gümrüklerde yasa dışı veya kaçak giriş çıkışları engellemek için çalışmaların hızlandırıldığını vurgulayan Bolat, “2023’ün ilk 5 ayında 7 milyar 200 milyon lira değerinde kaçak yakalama yaptık” diye konuştu.

Fahiş fiyat artışı ve stokçuluk yapana ceza

Fahiş fiyat artışları ve stokçulukla kararlılıkla mücadele edildiğine değinen Bolat, “Ekonomide bir gerçek var.

Fiyatlar arz talep şartlarında dengelenme süreci yaşıyor ama doğal afetler olduğunda salgın gibi, deprem gibi, sel gibi, savaş gibi durumlar olduğunda maalesef stokçuluk, fırsatçılık, ganimet, vurgun yapma eğiliminde olan bazıları ortaya çıkıyor ve piyasaları bulandırıyorlar. Hem arz hem fiyatta, talep dengesini bozucu etkiler yapıyorlar. Tüm dünya bunu 4 yılda yaşadı.

Ekonomiler etkilendi. Biz de bakanlık olarak hukuki düzenlemeleri hayata geçiriyor saha denetimlerini sürdürüyoruz. Bugüne kadar otomotiv ve gıda perakendeciliği sektörlerinde 53 bin işletme 304 bin ürün denetlemesi yapıldı. Fahiş fiyat artışı ve stokçuluk yapan bin 920 işletmeye 200 milyon liraya yakın ceza uygulandı. Rekabet Kurulu’nun açtığı soruşturmalarda 6 milyar 220 milyon liralık idari para cezası kesildi” dedi.

“Elektronik Ticaret Kanunu için görüşümüz alındı...”

Anayasa Mahkemesi'nde dava sürecinde olan Elektronik Ticaret Kanunu ile ilgili bilgiler de veren Bolat, “Kanun'la haksız rekabet ve tekelleşmenin önüne geçmek amaçlandı. Anayasa Mahkemesi'ne iptal davası açılmıştı ana muhalefet tarafından. Yakında Anayasa Mahkemesi bir karar verecektir. Bizde 6 Temmuz perşembe günü görüşümüze başvurulmak üzere davet edildik. Bu konudaki görüşümüzü yüce mahkeme üyelerine aktardık. Sonucu bekliyoruz” dedi.

90 milyarlık krediye kefalet...

Kredi kefaleti için kurulan İGE hakkında da değerlendirmede bulunan Bolat, “Faaliyete geçmesinin üzerinden henüz 1 yıl geçmesine rağmen, 36,5 milyar TL ihracat kredisine kefalet veren ve 2023 yılı sonunda 90 milyar TL'lik krediye kefalet sağlayacak İGE-İhracat Geliştirme A.Ş. ile ihracatçılarımızın kefalet sorununu çözüyoruz” diye konuştu.

Ticaret Bakanlığı'nın 2028 vizyonu

-“2028 vizyonu” kapsamında mal ihracatının 400 milyar, hizmetler ihracatının ise 200 milyar dolara çıkarılması. I 2028 hedefi olarak Türkiye'nin küresel mal ihracatından aldığı payın % 1,2'ye, küresel hizmet ihracatından aldığı payın ise % 2,1'e yükseltilmesi.

-Yüksek ve ortayüksek teknoloji ürün ihracatının payının % 50'ye yükseltilmesi.

-KOBİ'lerin ihracattaki payının % 40'a çıkarılması.

-Türkiye e-ihracat platformu ve e-kolay ihracat platformu gibi kanallarla e-ihracatın toplam ihracattaki payının % 10'a çıkarılması.

-1 milyar doların üzerinde ihracat gerçekleştiren il sayısının 40'a, 5 milyar doların üzerinde ihracat gerçekleştiren il sayısının 15'e, 10 milyar doların üzerinde ihracat gerçekleştiren il sayısının ise 10'a yükseltilmesi.

- AB ile yakın ve orta vadede “Gümrük Birliği'nin güncellenmesi” görüşmelerinin başlaması.

-İhracatta İslam ülkelerinin payının % 26'dan % 30'a çıkarılması.

-Serbest bölge sayısının 25'e çıkarılması ve bölgelerin yüksek teknoloji ürün ihracatının artırılması.

-Üretici, sanayici, çiftçinin ithalat baskısına ve haksız rekabete karşı daha etkin bir şekilde korunması.

-e-ticaret sektöründe haksız rekabet ve tekelleşmenin önüne geçilerek rekabetçi bir piyasanın oluşturulması.

-Gıda perakendeciliği ve otomotiv sektörü denetimlerinde etkinliğin artırılması için özel ekiplerin oluşturulması, sebze ve meyve ticaretinde kayıt dışılığın sonlandırılması.

-"Güvensiz ürüne sıfır tolerans" prensibiyle %1.7'ye düşen tüketici ürünlerindeki güvensizlik oranının daha da aşağıya çekilmesi.

- Helal Akreditasyon Kurumu'nun daha da geliştirilerek, helal ürün kapsamındaki üretim tesisi sayısının 1.500'ün üzerine çıkarılması.

-Ticaret, Sanayi ve Deniz Ticaret Odaları, Ticaret Borsaları, Esnaf-Sanatkâr Odaları ve Kooperatiflerle yakın irtibat ve işbirliği ile mesleki düzenlemelerin geliştirilmesi.

-Esnaf ve ticaret erbabına verilen hibe desteklerine devam edilerek, KOOP-DES, KOOPBİS gibi programların etkinliğinin artırılması.

Abdulkadir Selvi

İmamoğlu aday olmuyor, Kılıçdaroğlu 'Ekimde kurultay' diyor

SEÇİMLERDEN sonra Ekrem İmamoğlu'nun değişim talebiyle ortaya çıkmasıyla birlikte CHP'de sancılı bir süreç başladı.

Seçimi kaybeden Kılıçdaroğlu zor durumda kaldı. En yakın adamları karşısında yer alıp İmamoğlu'nun safına geçti.

Ama Kurultay sürecinin başlamasıyla birlikte tablo değişmeye başladı. Hafta sonu İstanbul'un ilçelerinde yapılan ilçe kongresi delege seçimlerinin tamamını Kılıçdaroğlu kazandı. Ekrem İmamoğlu en iddialı olduğu İstanbul'da delege seçimlerini kazanamadı.

CHP delegelerinin ağırlığını İstanbul oluşturuyor. CHP'nin 1200 civarında kurultay delegesi bulunuyor. 196 delege ile İstanbul ilk sırada yer alıyor. Doğal delegelerle birlikte İstanbul'un ağırlığı 250 delegeye ulaşıyor. İstanbul delege sayısında 36 ille eşitleniyor.

KILIÇDAROĞLU GÜÇLENDİ

Ekrem İmamoğlu'nun en güçlü olduğu yerde ilçe kongrelerini kazanan Kılıçdaroğlu'nun, diğer illerdeki kongrelerde elinin daha güçlü olduğu söyleniyor.

1- Kılıçdaroğlu İstanbul'daki başarıyı diğer illerde de gösterirse kurultay endişesi kalmayacak. Delege desteğini arkasına alacak olan Kılıçdaroğlu'nun ekim ayının sonunda büyük kurultayı toplaması bekleniyor. Bülent Kuşoğlu, Kılıçdaroğlu'nun aday olacağını açıkladı.

Kılıçdaroğlu böylece hem Ekrem İmamoğlu'nun değişim çıkışının önünü kesmiş olacak hem de seçim yenilgisinin ardından tekrar seçilerek güç tazeleyecek.

2- İlçe ve il kongrelerinde beklediğini bulamadığı takdirde Ekrem İmamoğlu, genel başkanlık yarışına girmeyecek. İmamoğlu'nun, Kılıçdaroğlu ile yarışıp kaybetmek yerine İstanbul Büyükşehir Belediyesi başkan adaylığı ile yetinebileceği söyleniyor.

İSTANBUL ADAYI İMAMOĞLU

Kılıçdaroğlu yerel seçimlerde İstanbul, Ankara ve İzmir büyükşehir belediye başkanlarının yeniden aday gösterileceğini ifade ediyor. Kılıçdaroğlu'nun ekim sonunda yapmayı planladığı büyük kurultaydan sonra ilk olarak Ekrem İmamoğlu'nun İstanbul Büyükşehir Belediye başkan adaylığını ilan edeceği söyleniyor.

İMAMOĞLU KAYBETMEKTEN KORKUYOR

Ekrem İmamoğlu geçen hafta CHP İstanbul milletvekilleriyle bir toplantı yaptı. CHP'nin İstanbul'da 18 milletvekili bulunuyor. Toplantıya 8 milletvekili katıldı. Ama ancak bunların yarısı İmamoğlu'nu destekliyor.

Toplantıya Engin Altay, Gökhan Günaydın, Enis Berberoğlu, Özgür Karabat, Yunus Emre, Ali Gökçek, Yüksel Mansur Kılıç, Turan Taşkın Özer katıldı.

Ekrem İmamoğlu'nun toplantıda, "Eğer değişim gerçekleşmezse yerel seçimleri de kaybedebiliriz" dediği ifade edildi. İmamoğlu'nun, "Değişim sürecine ben liderlik etmek istiyorum" dediği öğrenildi. Ancak CHP genel başkanlığına aday olduğunu söylemediği belirtildi.

İmamoğlu, İstanbul seçimlerini kazanacağına inanıyor. Ama İstanbul'u ittifak sayesinde kazandığı için HDP ve İYİ Parti'nin aday çıkarması durumunda İstanbul'u kaybetme endişesi taşıdığı ifade ediliyor.

Bu arada İmamoğlu'nun canını sıkkan bir başka gelişme de son zamanlarda yaptırdığı anketlerde beklediğini bulamaması.

AKŞENER İTTİFAKA GÖZ KIRPTI

MERAL Akşener, seçimlerin ardından yapılan İYİ Parti kongresinde Millet İttifakı'nın bittiğini açıklamıştı. CHP'den aldığı 15 milletvekili için "En büyük pişmanlığım" demişti. Akşener'in ardından İYİ Parti kurmayları yerel seçimlerde aday çıkaracaklarını açıklamıştı.

Yerel seçimleri İYİ Parti ve HDP desteğiyle kazanan CHP'de bu durum tehlike çanlarının çalmasına neden olmuştu. Çünkü HDP Eş Genel Başkanı Pervin Buldan da yerel seçimlerde her ilde aday çıkaracaklarını ilan etmişti.

SEÇİMLERDEN ÖNCE DE DEMİŞLERDİ

O zaman bunların, kaybedilen seçimin ardından sıcağı sıcağına yapılan açıklamalar olduğunu söylemiştim. Meral Akşener ve Pervin Buldan'ın cumhurbaşkanlığı seçimi öncesinde benzer açıklamalarından örnekler verip daha sonra Kılıçdaroğlu'nun adaylığına destek verdiklerini vurgulamıştım.

"Kumar masası" dediği Altılı Masa'dan kalkan Akşener'in 72 saat sonra masaya oturmasını, Pervin Buldan'ın, "Cumhurbaşkanı adayı çıkaracağız" diye açıklama yapmasına rağmen Kılıçdaroğlu'nu desteklediklerini hatırlatmıştım.

İTTİFAK İÇİN ARANMADIM

Henüz yerel seçim sürecine girilmedi. Henüz aday tespiti aşamasına gelinmedi. Ama Meral Akşener'den ittifaka kapı aralayan ilk sinyal geldi. Akşener'in, İYİ Parti'nin başkanlık divanı toplantısında, "İttifak için henüz beni arayan olmadı. Biz çalışmalarımızı seçimlerden en güçlü çıkacak şekilde yapalım" dediği ifade ediliyor.

15 MİLLETVEKİLİ İSTEMEK

Akşener'in ayrıca "CHP'den 15 milletvekili istedik. Hayatımın en büyük pişmanlığıdır" sözünün yanlış anlaşıldığını söylediği ifade ediliyor. Akşener'in, "Bu sözlerim yanlış anlaşıldı. Ben bu sözü CHP'yi üzmemek için söylemedim. Daha çok mücadele etmemiz gerektiğini söylemek için ifade ettim" dediği söyleniyor.

Tüm bunları alt alta koyunca, bir de siyasetin görünmez kurallarının devreye gireceğini hesap edince İYİ Parti ve HDP bu kez kesinlikle ittifak yapmayacaklar diyemiyorum. Yerel seçimler yaklaşınca ittifak kartı yeniden açılacak.

ASLI BAYKAL HAKLI ÇIKTI

SEÇİMLER bitti. Seçim sürecinde Kılıçdaroğlu'nun her adımını avuçlarını patlatana kadar alkışlayanlar bugün "Başarısızsın, çekil" diye kampanya düzenliyorlar. Ama onların hiçbirisi zamanında "Bunlar yanlış" diye itiraz etmemişlerdi. Aslı Baykal hariç.

Aslı Baykal, CHP'nin milli çizgiden ayrıldığını, gayrimillî bir çizgiye savrulduğunu savunmuştu.

- PKK'nın Türkiye'yi zor durumda bırakmak için ürettiği "TSK kimyasal silah kullanıyor" sözüne destek verenlerin CHP'de olmasına tepki göstermişti.
- "YPG terör örgütü değildir. Onlar vatanını savunuyor" sözüne karşı çıkmış, "YPG, PKK'nın Suriye'deki koludur, terör örgütüdür" demişti.
- ABD'li danışman Rifkin'in sömürge komiseri gibi görüldüğü uyarısında bulunmuştu.
- CHP'nin HDP ile birlikte Irak ve Suriye tezkeresine hayır oyu vermesini eleştirmişti.

11.07.2023

Aslı Baykal seçimlerden önce neye yanlış dediyse seçimden sonra bunların yanlış olduğu ortaya çıktı.

Ama kimse Aslı Baykal'a "Sen haklıymışsın" demedi. Biz bari hakkını teslim edelim.

Esfender KORKMAZ

Bu akılla sittin sene kalkınamayız

Türkiye dünyada kalkınma ve büyüme yarışında geri kaldı.

*1980 yılında Türkiye'nin GSYH'sı 96,6 milyar dolardı. Dünya GSYH'sı 11 trilyon 240 milyar dolardı. Türkiye'nin Dünya GSYH içindeki payı yüzde 85,94 idi.

* 2021 yılında Türkiye'nin GSYH'sı 806, 6 milyar dolar oldu. Dünya GSYH'sı ise 96 trilyon 290 milyar dolar oldu. Türkiye'nin Dünya GSYH içindeki payı Yüzde 83,76'a geriledi.

Birleşmiş Milletler ve AB yıllık raporları ile Freedom House, Dünya Adalet Projesi ve diğer kuruluşlar da, Türkiye'nin kalkınmanın diğer unsurları olan, kurumsal yapı, eğitim, hukuk ve demokrasi, gelir dağılımı, sorunlarında geri düştüğünü yazıyor.

Hepimiz çok sık vurgu yapıyoruz; 1960 yılında bizde fert başına gelir Güney Kore'nin 3 katı idi. Bugün tam tersine Güney Kore'de fert başına gelir bizim 3 katımızdır.

TÜRKİYE VE GÜNEY KORE GSYH GÖSTERGELERİ		
	TÜRKİYE	G.KORE
GSYH MİLYAR DOLAR 1960	13,98	3,96
GSYH MİLYAR DOLAR 1980	819,00	1811,00
FERT BAŞINA GSYH DOLAR	359	120
FERT BAŞINA GSYH DOLAR	9611	27195

Ekonomideki çöküş hikâyesi yalnızca bugünkü iktidara özgü değil. Her dönemde Türkiye krizlerle boğuştu. Bunun içindir ki Arjantin ve Türkiye için **Kriz İkizleri** deniliyor.

Toplum olarak oturup düşünmemiz lazım. Neden yol alamıyoruz?

Birinci sorun siyasi İslam'dır.

Siyasi İslam, 1950-1960 DP döneminde, 1980 darbesi sonrasında ve bugün, 2003 yılından beri faiz nas gibi, faizsiz bankacılık gibi İslam ekonomisini öne çıkarıyor. 2021 sonunda başlayan son kriz tamamıyla faiz anlayışından kaynaklandı.

İkinci sorun ekonomi yönetimidir.

Devlet yönetimi ve özel sektör yönetimi çok farklıdır. Ancak olaya yalnızca başarı açısından bakarsak, özel sektörde başarı iyi yönetimden kaynaklanır. İstikrarlı bir ekonomi için de başarılı iyi bir ekonomi yönetimi gerekiyor.

Alman ekonomisi İkinci Dünya Harbi'nde yerle bir oldu. Ama çok hızlı kalkındı. Çünkü her alanda yetişmiş vasıflı iş gücü ve uzman eleman ve akademisyenler vardı.

Türkiye'de ise kurtuluş savaşından sonra Osmanlıdan kalan uzman ve akademisyen yoktu. Yalnızca bürokratlar vardı.

Türkiye'de **Atatürk** döneminde 1933 ve sonrasında Almanya'dan getirilen akademisyenler, ekonomi yönetimine katıldı. Üniversiteler dışında hükümete de danışmanlık yaptılar. Söz gelimi Neumark, kamu reformu ve vergi reformu programında yer aldı. Yine 1933-1938 birinci sanayi planı çok başarılı oldu. Türkiye beş yıl içinde yüzlerce fabrika ve altyapı yaptı. Millîleştirme gerçekleştirdi. Birinci sanayi planındaki başarılı sonuçlarda Alman profesörlerin katkısı olmuştur.

ABD'de Başkanlığa bağlı ekonomi danışmanları konseyi var. Bu konseye üye olanların bir kısmı Nobel İktisat Ödülü almış akademisyenlerdir.

Söz gelimi; bunlardan Joseph E. Stiglitz ve James Tobin, Nobel Ödülü almış profesörlerdir. FED Başkanı olarak da görev yapmış olan Yellen, Başkan Bill Clinton döneminde Beyaz Saray Ekonomik Danışma Konseyi Başkanlığı ve Kaliforniya Berkeley Üniversitesinde işletme profesörlüğü görevlerini yürütmüştür.

Türkiye Cumhurbaşkanlığı Ekonomi Politikaları Kurulu'nda iki akademisyen var. Bunlardan birisi iktisatçı, diğeri İslam Hukuku Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesidir. Dahası bu kurulun görevleri arasında "*faizsiz finans sisteminin daha hızlı ve sağlıklı geliştirilmesi*" de var. İlave olarak da, 2018 kur şokunda, 2021 faiz ve TL krizinde bu kurulun hiç sesi çıkmadı.

Aslında ekonomi geçmiş hükümetler döneminde de ekonomi bürokratlar tarafından yönetildi. Hatta ana muhalefet partisi CHP 1980 sonrasında beri ekonomi bürokratlara emanettir.

Elbette ki bürokratlar da kendi alanlarında başarılı insanlardır ve fakat ekonomi yönetimi çok yönlü bakmayı gerektirir. Siyasi liderler de bürokratları tercih ediyor. Çünkü bürokratlar emir-konuta zinciri içinde yetişmiştir.

Bugün CHP yönetimine tamamıyla bürokratlar ve maliyenin üstadlık geleneği hâkimdir. 14 Mayıs Cumhurbaşkanlığı seçimi öncesi bazı akademisyenler toplandı ve fakat bu tamamıyla bir gösteriş amaçlıydı. Söylenenler daha çok medyanın her gün yazdığı krizin boyutunu gösterir nitelikte idi. Ciddi bir istikrar modeli sunan olmadı. Bu arkadaşlar önceden parti içinde bir konsey olarak organize olmuş olsalardı, hepsi en iyi modeli oluşturacak kapasitede akademisyenlerdi.

Türkiye yeniden istikrar istiyorsa, önce siyasi iktidar demokrasi, hukuk ve güven altyapısını oluşturmalıdır. Sonra tarafsız akademisyen ve uzmanlardan oluşan bir ekonomi yönetimi tesis etmelidir.

Ekonomi alanında yeniden istikrarın üç temel ayağı var;

Bir; Devlet-Piyasa optimum dengesini kurmak. Bunun için de kurumsal devletin üretimde dengeleyici ve rekabetin önünü açan bir fonksiyon kazanması gerekir.

İki; makro planlama yapılması;

Üç; üç yıllık bir geçiş programı hazırlanması. Bu program ile IMF'den 100 milyar dolarlık kredi alınması, kur politikasının, dış ticaret politikasının değişmesi, ithal girdi payının düşürülmesi, spekülâtif sermaye girişlerinin kontrolü hedef olmalıdır.